

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

14 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte –Toma Nadejda,

Judecători – Boico Victor, Diaconu Iurie, Catan Liliana, Guzun Ion,

a judecat în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către avocatul Tcaci Gheorghe în numele inculpatului Popa Vasile, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 mai 2021, în cauza penală în privința lui

Popa Vasile XXXX,

Tcaci Andrei XXXXX.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 28.12.2016 – 20.11.2018;

Instanța de apel: 08.12.2018 – 19.05.2021;

Instanța de recurs: 10.08.2021 –14.02.2022.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 20 noiembrie 2018, Popa Vasile, învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (4), art. 327 alin. (1) Cod penal, a fost achitat, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Prin aceeași sentință, procesul penal în privința lui Tcaci Andrei, învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2), art. 327 alin. (1) Cod penal, a fost încetat, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Tcaci Andrei a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 312 Cod contravențional și s-a încetat procesul contravențional în privința acestuia, din motivul expirării termenului de tragere la răspundere contravențională.

Cerința acuzatorului de stat privind compensarea cheltuielilor judiciare în sumă de 64 375 lei, s-a respins ca neîntemeiată.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Pentru a se pronunța în cauza dată, în sensul enunțat, prima instanță a constatat următoarele:

De către organul de urmărire penală, se învinuiește Tcaci Andrei în aceea că, activând în baza ordinului nr.673/PS din 17.06.2013 în cadrul SPF Ungheni al

Ministerului Afacerilor Interne, în calitate de Ofițer de Urmărire Penală, deținând calitatea de persoană publică în virtutea prevederilor art. 123 alin.(2) Cod penal, și având în virtutea acestei funcții permanent drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice, impuse de funcția deținută prin fișa de post, codului vamal, codul de conduită a colaboratorului vamal, Lege cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320/27.12.2012, Legii cu privire la prevenirea și combaterea corupției, fiind obligat să nu se lase influențat în luarea deciziilor de către persoane din afara instituției. în special în situația în care acest fapt ar conduce la crearea anumitor favoruri unei persoane, iar comportamentul său atât public, cât și privat, nu trebuie să-l facă vulnerabil de o influență nedatorată altei persoane, să respingă și să comunice conducătorului ierarhic superior orice tentative sau acte de corupție, să nu folosească poziția sa în interese particulare și să nu sugereze o recompensă pentru îndeplinirea oricăror atribuții de serviciu, să nu solicite, să nu primească sau să nu accepte cadouri. împrumuturi și orice alte valori sau servicii. în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, de la persoane cu care se află în relații de serviciu, urmărind în scop de profit în complicitate și de comun acord și prin înțelegere prealabilă cu Patrașcu Ion, Ponomaru Ilie, Popa Vasile a comis de abuz de serviciu în următoarele circumstanțe.

Potrivit rechizitoriului, în perioada lunii aprilie 2015 Tcaci Andrei, fiind instigat de nașul său de cununie Popa Vasile de comun acord cu acesta, urmărind scopul obținerii beneficiilor materiale și anume a mijloacelor bănești promise ca recompensă în schimbul asigurării protecției de elemente polițienești pe teritoriul Republicii Moldova, în vederea creării unui coridor (interval de timp în care porțiunea de frontieră rămâne nesupravegheată) prin „Frontiera Verde”, pentru a crea posibilitatea penetrării frontierei de stat în scopul transportării bunurilor și anume a țigărilor spre România, peste râul Prut, eludând controlul vamal. în afara postului vamal, în discuție cu Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion a acceptat și promis, în calitate sa de angajat al Direcției Regional „Vest” al DPF a MAI, că va contribui și va crea posibilitatea transportării peste frontiera de stat, de către Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion sau persoanele angajate de aceștia, a unui lot de țigări, prin eludarea controlului vamal în afara postului vamal prin „Frontiera Verde”, peste râul Prut fără să fie depistați de către angajații SPF Ungheni.

Conform învinuirii, tot el, acționând potrivit înțelegerii prelabile cu Popa Vasile la 18.04.2015, în jurul orei 12:00, fiind însoțit de Ponomaru Ilie s-au prezentat în zona SF 1067, amonte 200, localitatea Petrești, r-nul Ungheni, fiind deghizați în pescari, pentru a avea o întrevedere și o discuție cu Amihălăchioaei Emil - ofițer de poliție în cadrul S.P.T.F. IAȘI, care desfășura măsura specială de investigație în cadrul acestei cauze penale în calitate de investigator sub acoperire, despre care știau cu certitudine că este persoană publică străină, pentru a-l convinge (conform înțelegerii prelabile care a avut-o cu Popa Vasile) că anume Tcaci Andrei este persoana care urmează, conform înțelegerii, să asigure protecție de elemente polițienești pe teritoriul Republicii Moldova în vederea creării unui coridor (interval de timp în care porțiunea de frontieră rămâne nesupravegheată) prin „Frontiera Verde”, pentru a crea posibilitatea penetrării frontierei

de stat în scopul transportării bunurilor spre România eludând controlul vamal, în afara postului vamal.

În continuare, Tcaci Andrei a încercat să ducă o discuție cu Amihălăchioaei Emil pentru a stabili detalii unde și când va putea avea loc următoarea transportare de bunuri (țigări) peste frontiera de stat, însă datorită faptului că Amihălăchioaei Emil se afla pe partea românească a râului Prut, iar Tcaci Andrei pe partea moldovenească a aceluiași râu și aceștia nu se auzeau, discuția a fost continuată prin intermediul postului de telefonie mobilă pe care-l folosea Tcaci Andrei.

În cadrul discuției, Tcaci Andrei i-a dat asigurări lui Amihălăchioaei Emil precum că el este persoana care nemijlocit urmează să asigure zona de elemente polițienești, iar nemijlocit acțiunile de transportare vor fi îndeplinite de finul său (persoană neidentificată la moment), nașul Popa Vasile și Patrașcu Ion.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Tcaci Andrei a încălcat inclusiv și prevederile art. 26 a Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr.320 din 27.12.2012.

Mai mult, acesta a neglijat și ordinul nr.305 din 21.12.2011, a directorului General al Serviciului de Grăniceri, privind organizarea activității reprezentative de Frontieră a DRSCFS pentru anul 2012, cât și a regulamentului cu privire la activitatea reprezentativă de frontieră, care reglementează procedura și modalitățile întâlnirilor comune pe frontieră.

Se învinuiește că, prin acțiunile sale Tcaci Andrei a compromis imaginea și încrederea cetățeanului de rând față de Direcția Regională "Vest" al DPF a MAI în special, precum și a întregului Minister al Afacerilor Interne, astfel a prejudiciat interesele generale a societății, iar prin crima comisă s-au cauzat daune considerabile intereselor publice prin subminarea autorității organelor publice, crearea obstacolelor și tulburărilor în activitatea acestora.

Conform rechizitoriului, prin acțiunile sale prejudiciabile intenționate Tcaci Andrei a adus atingere activității de serviciu în sfera publică, care de fapt are menirea de a proteja în plan principal bunul mers al activității serviciului în care persoana publică își desfășoară activitatea, prin îndeplinirea atribuțiilor de serviciu cu responsabilitate, competență eficientă, promptitudine și corectitudine, fără abuzuri și excese, cât și apărarea intereselor publice, a drepturilor și intereselor legale ale persoanei fizice sau ale persoanei juridice, prin urmare a compromis imaginea și încrederea cetățeanului în credibilitatea în instituțiile statului, generând posibilitatea persoanelor supuse ilegal măsurilor speciale de investigație să ceară repararea prejudiciului material și moral cauzat prin încălcarea legii, prejudiciind astfel interesele generale ale societății.

Se mai învinuiește că, acțiunile intenționate ale lui Tcaci Andrei au prejudiciat grav interesul general al societății care vizează întreaga ordine de drept în general democrația constituțională, siguranța națională, securitatea publică și ordinea publică, apărarea acestora și prevenirea săvârșirii infracțiunilor, protejarea sănătății și a moralei publice, garantarea autorității și imparțialității puterilor în stat, reflectând o necesitate

socială ce impune instituirea de activități și servicii de utilitate colectivă prin mijloace de drept administrativ, în organizarea unor servicii la nivel statal, răspunzând unor nevoi comunitare sau uzului public, în serviciul statului și societății civile.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate prejudiciabile, angajatul Tcaci Andrei a lezat interesul public general, prin neglijarea grosolană a normelor de drept, subminarea autorității se stat și a supremației legii și orânduiri legale constituite, generând pierderea încrederii cetățeanului de rând cu privire la inviolabilitatea vieții private, securității personale garantate de stat.

Potrivit învinuirii, acțiunile intenționate ale lui Tcaci Andrei au prejudiciat grav drepturile și interesele ocrotite de lege. care prezintă prerogativa consfințită în și garantată prin Constituție și legi subiectului activ al raportului juridic. în temeiul căruia acesta poate valorifica un interes personal direct și poate pretinde subiectului pasiv al raportului o anumită comportare, care la nevoie poate fi impusă acestuia cu sprijinul forței de constrângere a statului.

Astfel, acțiunile intenționate a cet. Tcaci Andrei au generat urmări grave, reieșind din pericolul faptei, în sensul general al justiției și conștientizarea juridică a societății, precum și impactul afectării interesului legal protejat prin sfidarea principiilor generale a unui stat de drept.

Reieșind din faptul că statul garantează că nici o persoană publică nu este mai presus de lege, precum și analizând acțiunile acestuia prin prisma logicii juridice, actul reprobabil constituie o sfidare a statului de drept și a drepturilor omului. în urma căruia s-a prejudiciat iremediabil autoritatea instituției de stat și încrederea publicului în autoritatea public.

De către organul de urmărire penală, se învinuiește Popa Vasile în aceea că, de comun acord și prin înțelegere prealabilă cu Ponomaru Ilie, Patrașcu Ion și Tcaci Andrei, precum și alte persoane neidentificate la moment de către organul de urmărire penală, profitând de ralația fin-nănaș de cununie cu Tcaci Andrei, l-a intigat pe acesta să participe în calitate de complice la o schemă de mituire a funcționarilor străini cu mijloace bănești, ce nu li se cuvin, în scopul de a-i face și determina să îndeplinească acțiuni contrar exercitării funcției sale și anume pentru introducerea frauduloasă în România, peste râul Prut a unor cantități impunătoare de țigări în următoarele circumstanțe:

Potrivit rechizitoriului, în perioada lunii aprilie 2015, Popa Vasile de comun acord cu Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion, urmărind scopul obținerii beneficiilor materiale și anume a mijloacelor bănești care urmau a fi obținute în urma înstrăinării țigărilor trecute prin contrabandă prin eludarea controlului vamal, în afara postului vamal, prin „Frontiera Verde”, peste râul Prut, în discuție cu Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion a acceptat și promis că va interveni pe lângă finul său de cununie Tcaci Andrei, despre care știa cu certitudine că este angajat al Direcției Regional “Vest” al DPF a MAI, și-l va determina pe acesta să contribuie și să creeze posibilitatea transportării peste frontiera de stat, de către Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion sau persoanele angajate de

aceștia, a unui lot de țigări, prin eludarea controlului vamal în afara postului vamal prin „Frontiera Verde”, peste râul Prut, fără să fie depistați de către angajații SPF Ungheni.

Tot el, Popa Vasile, se învinuiește în aceea că continuându-și activitatea sa infracțională, la 11.04.2015, în jurul orei 17:00, s-a deplasat de comun cu Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion în România în zona parcarii din apropierea Pieței CUG din Iași unde a participat împreună cu Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion la o discuție cu Amihălăchioaei Emil - ofițer de poliție în cadrul S.P.T.F. IAȘI, care desfășura măsura specială de investigație în cadrul acestei cauze penale în calitate de investigator sub acoperire, despre care știau cu certitudine că este persoană publică străină, pentru a-l convinge, conform înțelegerii prelabile care a avut-o, că anume Tcaci Andrei este persoana care urmează, conform înțelegerii, să asigure protecție de elemente polițienești pe teritoriul Republicii Moldova în vederea creării unui coridor (interval de timp în care porțiunea de frontieră rămâne nesupravegheată) prin “Frontiera Verde”, pentru a crea posibilitatea penetrării frontierei de stat în scopul transportării bunurilor spre România, eludând controlul vamal, în afara postului vamal.

Tot el, Popa Vasile se învinuiește că s-a oferit să-l convingă și determine pe Tcaci Andrei să participe la o întâlnire cu Amihălăchioaei Emil pe malul râului Prut, unde urmează să se discute detalii și condiții aferent trecerii prin contrabandă prin „Frontiera Verde” a unui lot de țigări.

Tot el, Popa Vasile se învinuiește că l-a convins și determinat pe Tcaci Andrei să accepte oferta lui Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion, aferent coparticipării la operațiunea de contrabandă cu țigări, astfel că Tcaci Andrei, la 18.04.2015. în jurul orei 12:00, fiind însoțit de Ponomaru Ilie, s-au prezentat în zona SF 1067, amonte 200, localitatea Petrești, r-nul Ungheni, fiind deghizați în pescari, pentru a avea o întrevedere și o discuție cu Amihălăchioaei Emil- ofițer de poliție în cadrul S.P.T.F. IAȘI, care desfășura măsura specială de investigație în cadrul acestei cauze penale în calitate de investigator sub acoperire, despre care știau cu certitudine că este persoană publică străină, pentru a-l convinge (conform înțelegerii prelabile care a avut-o cu Popa Vasile) că anume Tcaci Andrei este persoana care urmează, conform înțelegerii, să asigure protecție de elemente polițienești pe teritoriul Republicii Moldova în vederea creării unui coridor (interval de timp în care porțiunea de frontieră rămâne nesupravegheată) prin “Frontiera Verde”, pentru a crea posibilitatea penetrării frontierei de stat în scopul transportării bunurilor spre România eludând controlul vamal, în afara postului vamal.

Se învinuiește Popa Vasile în aceea că, urmare a acțiunilor sale, Tcaci Andrei a încercat să ducă o discuție cu Amihălăchioaei Emil pentru a stabili detalii unde și când va putea avea loc următoarea transportare de bunuri (țigări) peste frontiera de stat, însă datorită faptului că Amihălăchioaei Emil, se afla pe partea românească a râului Prut, iar Tcaci Andrei pe partea moldovenească a aceluiași râu și aceștia nu se auzeau, discuția a fost continuată prin intermediul postului de telefonie mobilă pe care-l folosea Tcaci Andrei, în cadrul discuției Tcaci Andrei i-a dat asigurări lui Amihălăchioaei Emil precum că el, persoana care nemijlocit urmează să asigure zona de elemente polițienești,

iar nemijlocit acțiunile de transportare vor fi îndeplinite de finul său (persoană neidentificată la moment), nașul Popa Vasile și Patrașcu Ion.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate Tcaci Andrei a încălcat inclusiv și prevederile art. 26 a Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27.12.2012.

Mai mult acesta a neglijat și ordinul nr. 305 din 21.12.2011, a directorului General al Serviciului de Grăniceri, privind organizarea activității reprezentative de Frontieră a DRSCFS pentru anul 2012, cât și a regulamentului cu privire la activitatea reprezentativă de frontieră, care reglementează procedura și modalitățile întâlnirilor comune pe frontieră.

Prin acțiunile sale Tcaci Andrei a compromis imaginea și încrederea cetățeanului de rând față de Direcția Regională "Vest" al DPF a MAI în special, precum și a întregului Minister al Afacerilor Interne, astfel a prejudiciat interesele generale a societății, iar prin crima comisă s-au cauzat daune considerabile intereselor publice prin subminarea autorității organelor publice, crearea obstacolelor și tulburărilor în activitatea acestora.

Prin acțiunile sale prejudiciabile intenționate, Tcaci Andrei a adus atingere activității de serviciu în sfera publică, care de fapt are menirea de a proteja în plan principal bunul mers al activității serviciului în care persoana publică își desfășoară activitatea, prin îndeplinirea atribuțiilor de serviciu cu responsabilitate, competență eficientă, promptitudine și corectitudine, fără abuzuri și excese, cât și apărarea intereselor publice, a drepturilor și intereselor legale ale persoanei fizice sau ale persoanei juridice, prin urmare, a compromis imaginea și încrederea cetățeanului în credibilitatea instituțiilor statului, generând posibilitatea persoanelor supuse ilegal măsurilor speciale de investigație să ceară repararea prejudiciului material și moral cauzat prin încălcarea legii, prejudiciind astfel interesele generale ale societății.

Mai mult, acțiunile intenționate ale lui Tcaci Andrei au prejudiciat grav interesul general al societății care vizează întreaga ordine de drept în general democrația constituțională, siguranța națională, securitatea publică și ordinea publică, apărarea acestora și prevenirea săvârșirii infracțiunilor, protejarea sănătății și a moralei publice, garantarea autorității și imparțialității puterilor în stat. reflectând o necesitate socială ce impune instituirea de activități și servicii de utilitate colectivă prin mijloace de drept administrativ. în organizarea unor servicii la nivel statal, răspunzând unor nevoi comunitare sau uzului public. în serviciul statului și societății civile.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate prejudiciabile, angajatul Tcaci Andrei a lezat interesul public general, prin neglijarea grosolană a normelor de drept, subminarea autorității de stat și a supremației legii și orânduirii legale constituite, generând pierderea încrederii cetățeanului de rând cu privire la inviolabilitatea vieții private, securității personale garantate de stat. Mai mult, acțiunile intenționate ale lui Tcaci Andrei au prejudiciat grav drepturile și interesele ocrotite de lege, care prezintă prerogativa consfințită și garantată prin Constituție și legea subiectului activ al

raportului juridic, în temeiul căreia acesta poate valorifica un interes personal direct și poate pretinde subiectului pasiv al raportului o anumită comportare, care la nevoie poate fi impusă acestuia cu sprijinul forței de constrângere a statului.

Astfel, acțiunile intenționate a cet. Tcaci Andrei au generat urmări grave, reieșind din pericolul faptei, în sensul general al justiției și conștientizarea juridică a societății, precum și impactul afectării interesului legal protejat prin sfidarea principiilor generale a unui stat de drept.

Reieșind din faptul că statul garantează că nici o persoană publică nu este mai presus de lege, precum și analizând acțiunile acestuia prin prisma logicii juridice, actul reprobabil constituie o sfidare a statului de drept și a drepturilor omului, în urma căruia s-a prejudiciat iremediabil autoritatea instituției de stat și încrederea publicului în autoritatea publică.

Prima instanță a reținut că, învinuirea înaintată lui Tcaci Andrei în temeiul art. 327 alin. (1) Cod penal, prevede în calitate de consecințe prejudiciabile daunele considerabile cauzate intereselor publice, și prin urmare, dat fiind că, sintagma respectivă a fost declarată neconstituțională, a rezultat că, în acțiunile inculpatului lipsește semnul constitutiv al infracțiunii prevăzut de art. 327 alin. (1) Cod penal - urmările prejudiciabile sub forma daunelor intereselor publice.

Instanța a reținut că, în acțiunile lui Tcaci Gheorghe lipsesc urmările prejudiciabile sub forma daunelor intereselor publice, iar ca urmare fapta nu prezintă gradul de intensitate necesar aplicării unei pedepse penale, dar constituie elementele constitutive ale contravenției prevăzute de art. 312 Cod contravențional, după semnele calificative *folosirea intenționată a situației de serviciu într-un mod care contravine intereselor publice, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.*

Prima instanță, stabilind caracterul contravențional al acțiunilor inculpatului Tcaci Gheorghe a reținut că inculpatul a comis abuz în serviciu (în limita impusă de calificarea contravențională) prin faptul că, *Tcaci Andrei, activând în baza ordinului nr.673/PS din 17.06.2013 în cadrul SPF Ungheni al Ministerului Afacerilor Interne, în calitate de Ofițer de Urmărire Penală, având în virtutea acestei funcții permanent drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice, impuse de funcția deținută prin fișa de post, Legea cu privire la poliția de frontieră, Lege cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320/27.12.2012, Legii cu privire la prevenirea și combaterea corupției, exercitând atribuții de combatere a criminalității transfrontaliere, fiind obligat să nu se lase influențat în luarea deciziilor de către persoane din afara instituției, să respingă și să comunice conducătorului ierarhic superior orice tentative sau acte de corupție, să nu folosească poziția sa în interese particulare, s- a oferit să asigure protecției de elemente polițienești pe teritoriul Republicii Moldova, în vederea creării unui coridor (interval de timp în care porțiunea de frontieră rămâne nesupravegheată) prin "Frontiera Verde", pentru a crea posibilitatea penetrării frontierei de stat în scopul transportării bunurilor*

și anume a țigărilor spre România, peste râul Prut, eludând controlul vamal, în afara postului vamal, în calitate sa de angajat al Direcției Regionale "Vest" al DPF a MAI, a dat asigurări că va contribui și va crea posibilitatea transportării peste frontiera de stat, de către persoane care la moment sunt condamnate pentru infracțiunea de contrabandă, a unui lot de țigări, prin eludarea controlului vamal în afara postului vamal prin „Frontiera Verde”, peste râul Prut fără să fie depistați de către angajații SPF Ungheni.

Cu referire la învinuirea adusă inculpatului Popa Vasile, instanța a ajuns la concluzia achitării acestuia, din motiv că în acțiunile acestuia nu se conțin elementele infracțiunii de instigare la comiterea abuzului în serviciu, or în ședința de judecată nu s-a constatat existența infracțiunii de abuz în serviciu prevăzută de art. 327 alin. (1) Cod penal.

Prima instanță a menționat că, se consideră instigare activitatea desfășurată de o persoană care, prin orice metode, determină o altă persoană să săvârșească o infracțiune. Caracteristică instigării este împrejurarea că instigatorul, după ce a luat hotărârea de a săvârși o infracțiune, desfășoară o activitate materială, externă, pentru a transmite hotărârea luată altei persoane, care, fiind decisă să comită fapta prevăzută de legea penală, trece apoi în mod concret la săvârșirea ei, devenind autor al infracțiunii. Instigatorul contribuie la săvârșirea infracțiunii prin transmiterea către cel instigat a ideii săvârșirii infracțiunii și prin determinarea luării de către acesta a hotărârii de a săvârși fapta, care rezultă din trecerea ei la executarea infracțiunii.

Prima instanță a statuat că, având în vedere că în cadrul ședinței de judecată s-a constatat că în acțiunile lui Tcaci Andrei lipsesc urmările prejudiciabile sub forma daunelor intereselor publice, iar ca urmare fapta nu prezintă gradul de intensitate necesar calificării conform legii penale, fapta lui Tcaci Andrei a fost încadrată potrivit art. 312 Cod contravențional, constatându-se că acțiunile ultimului nu constituie elementele infracțiunii de abuz în serviciu.

Astfel, prima instanță a constatat că instigarea, fiind o acțiune de determinare la comiterea infracțiunii, având în vedere că acțiunile lui Tcaci Andrei nu întrunesc elementele infracțiunii abuzului de serviciu prevăzută la art. 327 alin. (1) Cod penal, iar lui Popa Vasile i s-a incriminat instigarea lui Tcaci Andrei la comiterea infracțiunii, care de fapt nu s-a realizat, rezultă că nu poate exista instigare la o faptă care nu constituie infracțiune, impunându-se situația de achitare a lui Popa Vasile, învinuit de comiterea infracțiunii prevăzută la art. 42 alin. (4), 327 alin. (1) Cod penal.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procurorul în Procuratura Anticorupție, Statnii Roman, prin care a solicitat casarea parțială a sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțare unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie recunoscută culpabilitatea cet. Popa Vasile de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (4), 327 alin. (1) Cod penal și să fie încetat procesul penal în privința inculpatului Popa Vasile cu

adoptarea unei sentințe în baza art. 391 Cod de procedură penală.

3.1 În conținutul cererii de apel depuse, procurorul a invocat că:

- instanța de judecată a remarcat că sintagma „intereselor publice sau” din alin. (1) art. 327 Cod penal, a fost declarată neconstituțională prin hotărârea Curții Constituționale nr. 33 din 07.12.2017, iar Curtea a constatat că, destinatarul legii este privat de posibilitatea de a determina fără echivoc urmările prejudiciabile concrete ale acțiunilor incriminate, astfel, declarând că în acțiunile inculpatului lipsește semnul infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (1) Cod penal, urmările prejudiciabile sub forma daunelor intereselor publice;

- concluziile formulate de instanță sunt neîntemeiate, ilegale și contradictorii, deoarece aceleași referințe care au servit drept temei pentru încetarea procesului penal în privința lui Tcaci Andrei (fapta nu întrunește elementele infracțiunii, situație intervenită, post trimiterii dosarului în judecată, odată cu adoptarea Hotărârii CC nr. 33 din 07.12.2017) au constituit baza de achitare lui Popa Vasile. Adică efectul care a generat inaplicabilitatea pedepsei penale și ca urmare încetarea procesului penal în privința unei persoane, (din cauza schimbării legislației - declararea neconstituționalității a unor prevederi din art. 327 din Codul penal prin Hotărâre CC nr.33 din 07.12.2017) a servit baza pentru achitarea a altei persoane în cadrul aceluiași proces penal;

- instanța, deși a confirmat existența faptei și capacitatea doveditoare a probelor administrate, a interpretat greșit și a aplicat incorect legea procesuală;

- călăuzindu-se de mai multe articole din Codul de procedură penală, instanța nu a indicat alineatul sau punctul articolului respectiv;

- instanța nu a făcut referire la art. 332 Cod de procedură penală, care prevede temeiurile pentru încetarea procesului penal în ședința de judecată. Nu a fost indicat de către instanța și art. 391 Cod de procedură penală, care în alin. (1) pct. 6) prevede drept temei pentru adoptarea unei sentințe de încetare a procesului penal existența circumstanțelor care exclud pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală, adică existența circumstanțelor enumerate în art. 275 Cod de procedură penală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 mai 2021, a fost admis apelul procurorului, casată total sentința Judecătoriei Ungheni din 20.11.2018 și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează: s-a încetat procesul penal intentat în privința lui Popa Vasile învinuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42, alin. (4), art. 327 alin. (1) Cod penal, deoarece fapta constituie contravenție. Popa Vasile a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 312 Cod contravențional și s-a încetat procesul contravențional în baza art. 312 Cod contravențional, în legătură cu expirarea prescripției tragerii la răspundere contravențională. S-a încetat procesul penal intentat în privința lui Tcaci Andrei, învinuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42, alin. (4), art. 327 alin. (1)

Cod penal, deoarece fapta constituie contravenție. Tcaci Andrei a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 312 Cod contravențional și s-a încetat procesul contravențional în baza art. 312 Cod contravențional, în legătură cu intervenirea decesului acestuia.

Cerința acuzatorului de stat privind compensarea cheltuielilor judiciare în sumă de 64 375 lei, s-a respins ca neîntemeiată.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

4.1 În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a menționat că, instanța de fond a stabilit eronat starea de fapt, care nu corespunde probelor din dosar, fiind apreciate incorect.

S-a invocat în decizie că prima instanță, la adoptarea sentinței în privința lui Popa Vasile și Tcaci Andrei, urma să soluționeze chestiunile prevăzute la art. 385 alin. (1) Cod de procedură penală, luând în considerare toate mijloacele de probă administrate în primă instanță.

Instanța de apel a reținut că latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (4), art. 327 alin. (1) Cod penal și în particular „abuzul în serviciu”, include următoarele trei semne: 1) fapta prejudiciabilă care se exprimă în acțiunea sau inacțiunea de folosire a situației de serviciu; 2) urmările prejudiciabile, 3) legătura cauzală dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile. Infracțiunea specificată la art. 327 Cod penal este o infracțiune materială. Ea se consideră consumată din momentul survenirii daunelor în proporții considerabile aduse intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, însă, sintagma „*intereselor publice sau*” din alin. (1) art. 327 Cod penal a fost declarată neconstituțională prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 33 din 07.12.2017.

Instanța de apel a constatat că organul de urmărire penală, atât în ordonanțele de punere sub învinuire a lui Popa Vasile (f.d. 210-212, vol. IX) și în ordonanța de punere sub învinuire a lui Tcaci Andrei (f.d. 237-239, vol. IX), cât și în rechizitoriu (f.d. 134-152, vol. X), a înaintat învinuirea lui Tcaci Andrei și Popa Vasile în temeiul art. 327 alin. (1) Cod penal, care prevede în calitate de consecințe prejudiciabile daunele considerabile cauzate intereselor publice, și prin urmare, dat fiind că, sintagma respectivă a fost declarată neconstituțională, rezultă că, în acțiunile inculpaților lipsește semnul constitutiv al infracțiunii prevăzut de art. 327 alin. (1) Cod penal - urmările prejudiciabile sub forma daunelor intereselor publice.

În decizie s-a menționat, ca urmare a lipsei în acțiunile inculpaților a urmărilor prejudiciabile, fapta nu prezintă gradul de intensitate necesar aplicării unei pedepse penale, dar constituie elementele constitutive ale contravenției prevăzute de art. 312 Cod contravențional, după semnele calificative *folosirea intenționată a situației de serviciu într-un mod care contravine intereselor publice, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.*

Astfel, instanța de apel a conchis că, prima instanță nu a ținut cont de toate circumstanțele cauzei și a considerat oportun și necesar de a admite apelul procurorului declarat împotriva sentinței, de a recalifica faptele lui Tcaci Gheorghe și ale lui Popa Vasile de la art. 42 alin. (2), art. 327 alin. (1) Cod penal la art. 312 Cod contravențional.

Instanța de apel a reținut că, *Tcaci Andrei în perioada lunii aprilie 2015, fiind instigat de nașul său de cununie Popa Vasile, de comun acord cu acesta, urmărind scopul obținerii beneficiilor materiale și anume a mijloacelor bănești promise ca recompensă în schimbul asigurării protecției de elemente polițienești pe teritoriul Republicii Moldova, în vederea creării unui coridor (interval de timp în care porțiunea de frontieră rămâne nesupravegheată) prin „Frontiera Verde”, pentru a crea posibilitatea penetrării frontierei de stat în scopul transportării bunurilor și anume a țigărilor spre România, peste râul Prut, eludând controlul vamal, în afara postului vamal, în discuție cu Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion, a acceptat și promis, în calitate sa de angajat al Direcției Regional „Vest” al DPF a MAI, că va contribui și va crea posibilitatea transportării peste frontiera de stat, de către Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion sau persoanele angajate de aceștia, a unui lot de țigări, prin eludarea controlului vamal în afara postului vamal prin „Frontiera Verde”, peste râul Prut fără să fie depistați de către angajații SPF Ungheni. 57. Tot el, acționând potrivit înțelegerii prealabile cu Popa Vasile la 18.04.2015, în jurul orei 12:00, fiind însoțit de Ponomaru Ilie s-au prezentat în zona SF 1067, amonte 200, localitatea Petrești, r-nul Ungheni, fiind deghizați în pescari, pentru a avea o întrevedere și o discuție cu Amihălăchioaei Emil – ofițer de poliție în cadrul S.P.T.F. IASI, care desfășura măsura specială de investigație în cadrul acestei cauze penale în calitate de investigator sub acoperire, despre care știa cu certitudine că este persoană publică străină, pentru a-l convinge (conform înțelegerii prealabile care a avut-o cu Popa Vasile) că anume Tcaci Andrei este persoana care urmează, conform înțelegerii, să asigure protecție de elemente polițienești pe teritoriul Republicii Moldova în vederea creării unui coridor (interval de timp în care porțiunea de frontieră rămâne nesupravegheată) prin „Frontiera Verde”, pentru a crea posibilitatea penetrării frontierei de stat în scopul transportării bunurilor spre România eludând controlul vamal, în afara postului vamal.*

În continuare, Tcaci Andrei a încercat să ducă o discuție cu Amihălăchioaei Emil pentru a stabili detalii unde și când va putea avea loc următoarea transportare de bunuri (țigări) peste frontiera de stat, însă datorită faptului că Amihălăchioaei Emil, se afla pe partea românească a râului Prut, iar Tcaci Andrei pe partea moldovenească a aceluiași râu și aceștia nu se auzeau, discuția a fost continuată prin intermediul postului de telefonie mobilă pe care-l folosea Tcaci Andrei.

În cadrul discuției Tcaci Andrei i-a dat asigurări lui Amihălăchioaei Emil precum că, el este persoana care nemijlocit urmează să asigure zona de elemente polițienești, iar nemijlocit acțiunile de transportare vor fi îndeplinite de finul său (persoană neidentificată la moment), nașul Popa Vasile și Patrașcu Ion.

Instanța de apel a statuat că Tcaci Andrei, prin acțiunile sale intenționate, a comis contravenția prevăzută de art. 312 Cod contravențional, după indicii calificativi: *folosirea intenționată a situației de serviciu într-un mod care contravine intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.*

În decizie s-a menționat: *„Popa Vasile în perioada lunii aprilie 2015, de comun acord cu Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion, urmărind scopul obținerii beneficiilor materiale și anume a mijloacelor bănești care urmau a fi obținute în urma înstrăinării țigărilor trecute prin contrabandă prin eludarea controlului vamal, în afara postului vamal, prin „Frontiera Verde”, peste râul Prut, în discuție cu Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion a acceptat și promis că va interveni pe lângă finul său de cununie Tcaci Andrei, despre care știa cu certitudine că este angajat al Direcției Regional „Vest” al DPF a MAI și-l va determina pe acesta să contribuie și să creeze posibilitatea transportării peste frontiera de stat, de către Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion sau persoanele angajate de aceștia, a unui lot de țigări, prin eludarea controlului vamal în afara postului vamal prin „Frontiera Verde”, peste râul Prut fără să fie depistați de către angajații SPF Ungheni. 60.*

Tot el, Popa Vasile, la data de 11.04.2015, în jurul orei 17:00 s-a deplasat de comun cu Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion în România în zona parcării din apropierea Pieței CUG din Iași unde a participat împreună cu Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion la o discuție cu Amihălăchioaei Emil – ofițer de poliție în cadrul S.P.T.F. IASI, care desfășura măsura specială de investigație în cadrul acestei cauze penale în calitate de investigator sub acoperire, despre care știa cu certitudine că este persoană publică străină, pentru a-l convinge, conform înțelegerii prealabile care a avut-o, că anume Tcaci Andrei este persoana care urmează, conform înțelegerii, să asigure protecție de elemente polițienești pe teritoriul Republicii Moldova în vederea creării unui coridor (interval de timp în care porțiunea de frontieră rămâne nesupravegheată) prin „Frontiera Verde”, pentru a crea posibilitatea penetrării frontierei de stat în scopul transportării bunurilor spre România eludând controlul vamal, în afara postului vamal.

Tot el, Popa Vasile, s-a oferit să-l convingă și determine pe Tcaci Andrei să participe la o întâlnire cu Amihălăchioaei Emil pe malul râului Prut, unde urmează să discute detalii și condiții aferent trecerii prin contrabandă prin „Frontiera Verde” a unui lot de țigări. Ulterior, Popa Vasile l-a convins și determinat pe Tcaci Andrei să accepte oferta lui Ponomaru Ilie și Patrașcu Ion, aferent coparticipării la operațiunea de contrabandă cu țigări, astfel că, Tcaci Andrei la 18.04.2015, în jurul orei 12:00, fiind însoțit de Ponomaru Ilie s-au prezentat în zona SF 1067, amonte 200, localitatea Petrești, r-nul Ungheni, fiind deghizați în pescari, pentru a avea o întrevedere și o discuție cu Amihălăchioaei Emil – ofițer de poliție în cadrul S.P.T.F. IAȘI, care desfășura măsura specială de investigație în cadrul acestei cauze penale în calitate de investigator sub acoperire, despre care știa cu certitudine că, este persoană publică străină, pentru a-l convinge (conform înțelegerii prealabile care a avut-o cu Popa Vasile) că anume Tcaci Andrei este persoana care urmează, conform înțelegerii, să asigure protecție de elemente

polițienești pe teritoriul Republicii Moldova în vederea creării unui coridor (interval de timp în care porțiunea de frontieră rămâne nesupravegheată) prin „Frontiera Verde”, pentru a crea posibilitatea penetrării frontierei de stat în scopul transportării bunurilor spre România eludând controlul vamal, în afara postului vamal, iar, în urma acțiunilor lui Popa Vasile, Tcaci Andrei a încercat să ducă o discuție cu Amihălăchioaei Emil pentru a stabili detalii unde și când va putea avea loc următoarea transportare de bunuri (țigări) peste frontiera de stat, însă datorită faptului că Amihălăchioaei Emil, se afla pe partea românească a râului Prut, iar Tcaci Andrei pe partea moldovenească a aceluiași râu și aceștia nu se auzeau, discuția a fost continuată prin intermediul postului de telefonie mobilă pe care-l folosea Tcaci Andrei. În cadrul discuției Tcaci Andrei i-a dat asigurări lui Amihălăchioaei Emil precum că el persoana care nemijlocit urmează să asigure zona de elemente polițienești, iar nemijlocit acțiunile de transportare vor fi îndeplinite de finul său (persoană neidentificată la moment), nașul Popa Vasile și Patrașcu Ion”.

Instanța de apel a statuat că Popa Vasile a comis contravenția prevăzută de art. 312 Cod contravențional, după indicii calificativi: *folosirea intenționată a situației de serviciu într-un mod care contravine intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.*

În dovedirea vinovăției lui Popa Vasile și Tcaci Andrei de comiterea contravenției prevăzute de art. 312 Cod contravențional, instanța de apel a reținut următoarele probe: declarațiile inculpatului Popa Vasile depuse în prima instanță și în instanța de apel; declarațiile inculpatului Tcaci Andrei depuse în prima instanță, nefiind posibilă audierea acestuia în instanța de apel, din motivul survenirii decesului ultimului; declarațiile martorului Ponomaru Ilie date în ambele instanțe; declarațiile martorului Amihalachioaei Emil depuse prin intermediul comisiei rogatorii; nota de redare întocmită în baza mandatului de supraveghere tehnică 599/UP/14-04-2015 PT Iași, (Vol. II, f.d. 105-115; 126-128); procesul-verbal din 14.04.2015 întocmit la Iași de către Amihalachioaei Emil în calitate de investigator sub acoperire aferent acțiunilor de investigație îndeplinite la 11.04.2016 (Vol. IV, f.d. 233-234); procesul-verbal din 19.04.2015 întocmit la Iași de către Amihalachioaei Emil în calitate de investigator sub acoperire aferent acțiunilor de investigație îndeplinite la 18.04.2016, (Vol. IV, f.d. 235); procesul-verbal privind consemnarea măsurilor speciale de investigații.

Instanța de apel a reținut că acțiunile inculpaților se încadrează în baza art. 312 Cod contravențional și aceștia urmează a fi atrași la răspundere contravențională.

Totodată, instanța de apel a considerat necesar de a dispune încetarea procesului contravențional în privința lui Popa Vasile, pe motivul intervenirii termenului de prescripție de tragere la răspunderea contravențională deoarece, potrivit materialelor cauzei, ultima acțiune contravențională a fost săvârșită de

către Popa Vasile, în perioada lunii aprilie 2015 și astfel conform art. 30 alin. (2) Codul contravențional, la momentul examinării cauzei în instanța de apel, la data de 19 mai 2021, termenul de prescripție de un an este deja expirat.

În decizie s-a menționat că, potrivit materialelor cauzei, Tcaci Gheorghe a decedat la 09 iulie 2018 (f.d. 247, vol. X), iar cazului sunt incident prevederile art. 391 alin. (1) pct. 2 Cod de procedură penală.

Instanța a rezultat că în atare situație de drept, acțiunea penală în privința lui Tcaci Andrei, se stinge și, odată cu ea, încetează și procesul penal. Întrucât acțiunea penală este personală, iar în caz de deces al făptuitorului, dispare subiectul activ al acțiunii, astfel că organele judiciare nu pot adopta decât soluția de încetare a procesului penal.

S-a menționat în decizie că, odată ce inculpatul Tcaci Andrei a decedat, apare ca lipsită de fundament juridic orice continuare a procesului penal, pentru că o acțiune penală nu se mai poate exercita față de un subiect care nu mai există, astfel soluțiile de condamnare sau achitare sunt inadmisibile.

În ce privește cheltuielile judiciare ce sunt alcătuite din salariul procurorului, specialistului, instanța de apel le-a respins, pe motiv că astfel de cheltuieli sunt suportate din bugetul statului și nu sunt prevăzute de art. 227 - 229 Cod de procedură penală.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Tcaci Gheorghe în numele inculpatului Popa Vasile, prin care invocând incidența *pct. 8*) a dispozițiilor alin. (1) art. 427 Cod de procedură penal, a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei cu menținerea sentinței.

5.1 În motivarea recursului avocatul Tcaci Gheorghe în numele inculpatului Popa Vasile invocă că:

- probele examinate de instanța de apel nu dovedesc careva contacte sau acțiuni prin care Popa Vasile l-ar fi determinat pe Tcaci Andrei la comiterea abuzului de serviciu, iar concluzia respectivă a instanței de apel se bazează exclusiv pe presupuneri, ceea ce contravine alin. (3) art. 8 Cod de procedură penală;

- la descrierea declarațiilor lui Ponomaru Ilie, în sentință, în fraza: "*În primăvara anului 2015, împreună cu Partășcu Ion, Popa Vasile și un polițist de frontieră pe nume Baxan...*" Popa Vasile a fost indicat din eroare în locul lui Poia Vitalie, eroarea fiind preluată de către instanța de apel;

- Codul penal prevede răspunderea instigatorului doar în cazul determinării altei persoane la săvârșirea infracțiunii, dar nu și a contravenției, iar ambele instanțe au calificat acțiunile lui Tcaci Andrei ca contravenție, ceea ce face inaplicabile prevederile citate;

- Codul contravențional nu prevede instituția participației, ceea ce impune documentarea individuală a fiecărei persoane;

- din cele reținute de instanța de apel, reiese că Popa Vasile a instigat o

persoană la săvârșirea unei contravenții, însă această faptă nu este prevăzută de Codul contravențional ca contravenție. O atare faptă este prevăzută doar la pct. c) alin. (1) art. 43 Cod contravențional, ca circumstanță agravantă în cazul instigării sau atragerii minorului la săvârșirea contravenției;

- în lipsa instituției participației, calificarea acțiunilor lui Popa Vasile ca contravenție prevăzută de art. 312 Cod contravențional este ilegală, dat fiind că el nu posedă calitățile subiectului acestei contravenții, or, la momentul cu pricina, nu deținea nicio funcție, respectiv nu avea careva atribuții de serviciu care puteau fi folosite ca abuziv;

- starea de fapt impune aplicarea temeiului prevăzut la pct. 3 art. 275 Cod de procedură penală, deoarece, chiar dacă acțiunile lui Popa Vasile au fost calificate de instanța de apel ca contravenție, fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii, iar constatarea aplicabilității temeiului prevăzut la pct. 3 exclude categoric aplicarea temeiului prevăzut la pct. 9, or acest temei se referă la alte circumstanțe prevăzute de lege, decât cele enumerate la punctele 1) -8);

- legislatorul prevede o singură excepție de la aplicarea temeiului prevăzut la pct. 3 art. 275 Cod de procedură penală, și anume, în cazurile când infracțiunea a fost săvârșită de o persoană juridică. Deci, în restul cazurilor când fapta nu întrunește elementele infracțiunii, urmărirea penală urmează a fi încetată în temeiul pct. 3 art. 275 Cod de procedură penală, inclusiv și în cazurile când fapta respectivă poate fi calificată ca contravenție, or procedura penală nu prevede alte temeiuri de încetare a urmăririi penale în atare situații. Respectiv, în asemenea cazuri, instanța de judecată nu este în drept să adopte o altă sentință, decât de achitare;

- în acțiunile lui Popa Vasile nu au fost întrunite elementele infracțiunii, ceea ce, potrivit art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, constituie temei pentru recurs.

6. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul Penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Conform art. 424 Cod de procedură penală, *instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces și numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.*

Din conținutul art. 427 Cod de procedură penală, rezultă că temeiurile pentru recursul ordinar declarat împotriva deciziei instanței de apel nu pot fi decât de drept, fiind determinate expres de lege.

Astfel, hotărârile instanțelor de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond. Erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. În atare

situație, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și/sau material.

Chestiunea dacă fapta este constatată conform legii este un temei de drept, deoarece privește încadrarea juridică dată faptei săvârșite, astfel ea cade sub controlul instanței de recurs, pentru care fapta nu poate fi privită ca fiind stabilită atunci când se constată ilegalități.

În particular, avându-se în vedere recursul ordinar, rațiunea și finalitatea exercitării căii de atac, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze total, atunci când se constată admiterea erorilor de drept, de natură să afecteze echitatea desfășurării procesului și care au avut drept consecință adoptarea unei hotărâri contradictorii și nemotivate.

La caz, din conținutul recursului declarat în speță, rezultă că acesta se întemeiază pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, și anume, invocându-se că *nu au fost întrunite elementele infracțiunii*.

Într-un prim aspect, Colegiul penal lărgit ține să menționeze că, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

Conform art. 101 Cod de procedură penală, *fiecare probă urmează a fi apreciată din punct de vedere al pertinenței, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate.*

Sub acest aspect, Colegiul Penal lărgit observă că, deși decizia instanței de apel conține descrierea declarațiilor inculpaților, martorilor, conține și descrierea probelor administrate, aceasta însă nu conține și analiza acestor probe, care în consecință, într-un mod incontestabil ar argumenta soluția nou adoptată.

Potrivit art. 113 alin. (1) Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii, prevăzute de norma penală. Acest temei include cazurile când nu a fost stabilită fapta care corespunde elementelor constitutive ale infracțiunii, nici mijloacele de probă prin intermediul cărora s-au constatat elementele constitutive, ori când nu au

fost stabilite faptele care invocă circumstanțele atenuante și agravante ale infracțiunii.

La acest capitol, Colegiul penal menționează că, sub aspectul situației de „nêintrunire a elementelor infracțiunii”, se înțeleg acele cazuri când s-a produs condamnarea persoanei, însă acțiunile acesteia nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii respective (persoana nu este subiect al acestei infracțiuni, lipsește latura obiectivă sau subiectivă, sau legătura cauzală dintre acestea).

Potrivit rechizitoriului, Popa Vasile se învinuiește că, *acționând în calitate de instigator, prin acțiunile sale intenționate a comis – instigarea lui Tcaci Andrei la comiterea abuzului de serviciu manifestat prin folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, în interes material și personal, prin care a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice, infracțiune prevăzută de articolele 42 alin. (4) și 327 alin. (1) Cod penal.*

Instanța de apel corect a stabilit că infracțiunea specificată la art. 327 Cod penal se consideră consumată din momentul survenirii daunelor în proporții considerabile aduse intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice și că sintagma „*intereselor publice sau*” din alin. (1) art. 327 Cod penal a fost declarată neconstituțională prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 33 din 07.12.2017. Și întemeiat a constatat că, urmare a lipsei în acțiunile inculpaților a urmărilor prejudiciabile, fapta nu prezintă gradul de intensitate necesar aplicării unei pedepse penale.

Constatând prezența în acțiunile inculpaților a semnelor componente de contravenție prevăzută de art. 312 Cod contravențional, instanța de apel a stabilit neclar fapta contravențională, preluând în parte și întocmai constatările redată în actul de învinuire, ulterior punându-le la baza concluziilor privind comiterea faptei contravenționale.

Totodată, instanța de apel nu a analizat fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, nu a constatat fapta contravențională. Or, constatările expuse în punctele din conținutul părții motivate a deciziei nu au o finalitate logică, determinată argumentarea legăturii cauzale a faptelor stabilite și concluziile de vinovăție în comiterea contravenției.

Cu referire la aspectul de participare, este de menționat, că în conformitate cu alin. (1) art. 42 Cod penal, *participanții sunt persoanele care contribuie la săvârșirea unei infracțiuni în calitate de autor, organizator, instigator sau complice.* Potrivit alineatului (4) din același articol, *se consideră instigator persoana care, prin orice metode, determină o altă persoană să săvârșească o infracțiune.*

Analiza prevederilor normative reproduse mai sus arată că fapta instigatorului are drept scop determinarea unei persoane, care posedă

caracteristicile subiectului unei infracțiuni, să ia decizia de a săvârși o infracțiune.

Caracteristică instigării este împrejurarea că instigatorul, după ce a luat hotărârea de a săvârși o infracțiune, desfășoară o activitate materială, externă, pentru a transmite hotărârea luată altei persoane, care, fiind decisă să comită fapta prevăzută de legea penală, trece apoi în mod concret la săvârșirea ei, devenind autor al infracțiunii. Instigatorul contribuie la săvârșirea infracțiunii prin transmiterea către cel instigat a ideii săvârșirii infracțiunii și prin determinarea luării de către acesta a hotărârii de a săvârși fapta, care rezultă din trecerea ei la executarea infracțiunii.

În acest sens, Colegiul penal lărgit constată lipsa unei convingătoare motivări a soluției adoptate privind calificarea acțiunilor lui Tcaci Andrei ca contravenție, în raport cu prevederile Codului penal, potrivit căror survine răspunderea instigatorului în cazul determinării altei persoane la săvârșirea infracțiunii, dar nu și a contravenției.

Așadar, Colegiul observă că, la examinarea cauzei, instanța de apel nu a respectat întocmai cerințele de judecare a apelului prevăzute în art. 414 Cod de procedură penală, precum și nu a ținut cont de dispozițiile art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, iar în cauză persistă temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) și 8) Cod de procedură penală și anume, hotărârea adoptată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și nu au fost întrunite elementele infracțiunii.

Cu referire la soluția instanței de apel în privința inculpatului Tcaci Andrei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție constată următoarele.

Potrivit rechizitoriului, Tcaci Andrei a fost învinuit că, fiind instigat de Popa Vasile, prin acțiunile sale intenționate, a comis în calitate de autor abuz de serviciu, manifestat prin folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, în interes material și personal, prin ce a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice, infracțiune prevăzută în articolele 42 alin. (2), 327 alin. (1) Cod penal.

Potrivit materialelor dosarului, la 09 iulie 2018 a survenit decesul inculpatului Tcaci Andrei (f.d. 247, Vol. X), fapt reținut și menționat în hotărârile adoptate de ambele instanțe, deși instanța de apel eronat a înscris numele "Tcaci Gheorghe" (pct. 67 din decizie, f.d. 189, Vol. XI). Astfel, la etapa examinării cauzei penale în prima instanță, a survenit decesul inculpatului Tcaci Andrei.

Conform art. 391 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, în cazul în care a intervenit decesul inculpatului, instanța adoptă sentința de încetare a procesului penal.

Potrivit sentinței, procesul penal în privința lui Tcaci Andrei, învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2), art. 327 alin. (1) Cod penal, a fost încetat, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii; Tcaci

Andrei a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 312 Cod contravențional și s-a încetat procesul contravențional în privința acestuia, din motivul expirării termenului de tragere la răspundere contravențională.

Instanța de apel, însă, a decis de a înceta procesul penal intentat în privința lui Tcaci Andrei, învinuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42, alin. (4), art. 327 alin. (1) Cod penal, deoarece fapta constituie contravenție. Tcaci Andrei a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 312 Cod contravențional și s-a încetat procesul contravențional în baza art. 312 Cod contravențional, în legătură cu intervenirea decesului acestuia.

Colegiul atestă că, instanța de apel, deși a constatat la caz incidența prevederilor articolelor 332 alin.(1) și 275 pct. (5) Cod de procedură penală, încercând de a remedia eroarea primei instanțe, și-a motivat soluția contradictoriu de dispozitivul deciziei.

Deci, în cazul în care, a intervenit decesul făptuitorului, procesul penal pornit și aflat în derulare la faza judecării, încetează în mod necondiționat, dispărând necesitatea continuării procesului penal, inclusiv și judecării apelului, indiferent de soluția care se prefigurează.

Deoarece tragerea la răspundere penală este personală, în cauza dată, în legătură cu decesul lui Tcaci Andrei, a dispărut subiectul infracțiunii, astfel, nu mai pot fi derulate acte specifice tragerii la răspundere penală a persoanei fizice, în sensul art.21 alin.(1) și (2) Cod penal. (*aici, practica CSJ, cauza penală Cazacu Tudor, Decizia din 14.10.2014, dos. nr. 1ra-1206/2014*).

Astfel, Colegiul penal lărgit atestă că, la examinarea apelului, în cazul stabilirii temeiului prevăzut de art. 391 Cod de procedură penală - intervenirea decesului inculpatului, instanța de apel urma să înceteze procesul penal în privința inculpatului, iar în partea descriptivă să indice învinuirea care i-a fost înaintată acestuia.

În acest sens, Colegiul reține constatările Curții Europene a Drepturilor Omului în hotărârea din 08.04.2008 în cauza *Grădinar vs R. Moldova*, în care Curtea a notat că „*deși Grădinar a decedat înainte de reexaminarea cauzei pornite împotriva sa de către instanța de apel, el a fost găsit vinovat de comiterea infracțiunii de care a fost acuzat. Curtea are 4 rezerve serioase față de un sistem de drept care permite judecarea și condamnarea persoanelor decedate, având în vedere imposibilitatea evidentă a unor astfel de persoane de a se apăra*”.

De asemenea, la acest capitol, Colegiul reține și hotărârea *Nölkenbockhoff vs Germania* din 25.08.1987, în care Curtea a relevat că „*principiul prezumției nevinovăției are scopul de a proteja „orice persoană acuzată de o infracțiune” de un verdict de vinovăție pronunțat împotriva sa pînă ce vinovăția sa va fi legal stabilită*”.

Colegiul penal, consideră contradictorie soluția de achitare și motivarea soluției de achitare în privința ambilor inculpați, expusă de către prima instanță,

prin care s-a concluzionat existența în acțiunile inculpatului Tcaci Gheorghe a semnelor componentei de contravenție, dat fiind că, acțiunile inculpatului nu au un caracter penal. Este neclară concluzia instanței care, având în vedere învinuirea adusă inculpatului Popa Vasile prevăzută de art. 42 alin. (4), art. 327 alin. (1) Cod penal - instigarea la comiterea abuzului de serviciu, și recunoașterea vinovăției lui Tcaci Andrei în comiterea contravenției prevăzute de art.312 Cod contravențional – folosirea intenționată a situației de serviciu într-un mod care contravine intereselor publice, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii. Or, potrivit actului de învinuire, făptașii ar fi acționat în participație.

În asemenea condiții, având în vedere prezența erorilor de drept, care nu pot fi înlăturate de către instanța de recurs, Colegiul penal lărgit consideră că, decizia instanței de apel în cauza dată urmează a fi casată total, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată, deoarece erorile comise de către această instanță, nu pot fi reparate de către instanța de recurs în prezenta procedură, neavând atribuții de a judeca cauza pe fond și substitui instanța ce a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesual penale.

7. La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia: să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate în cererea de apel, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica relevantă a CtEDO, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu articolele 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Se admite recursul ordinar declarat de către avocatul Tcaci Gheorghe în numele inculpatului Popa Vasile, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 mai 2021, în cauza penală în privința lui *Popa Vasile XXXX* și prin extindere în privința lui *Tcaci Andrei XXXXX* și dispune rejudecarea cauzei, de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată este pronunțată la **19 aprilie 2022**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Boico Victor

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion